

Семенчук Ю. О.,
Тернопільський національний економічний університет

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ ДО НАПИСАННЯ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОПОВІДІ НА НАУКОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Стаття присвячена проблемі навчання студентів написання доповіді англійською мовою та презентації свого дослідження під час проведення студентської наукової конференції з метою активізації науково-дослідної діяльності в контексті сучасних вимог до підвищення якості іншомовної освіти у ВНЗ України.

Ключові слова: доповідь, науково-дослідна діяльність, писемне мовлення, презентація, студентська наукова конференція.

Статья посвящена проблеме обучения студентов написанию доклада на английском языке и презентации своего исследования во время проведения студенческой научной конференции с целью активизации научно-исследовательской деятельности в контексте современных требований к повышению качества иноязычного образования в вузах Украины.

Ключевые слова: доклад, научно-исследовательская деятельность, письменная речь, презентация, студенческая научная конференция.

The article is devoted to the problem of teaching students how to write a report in English and present the results of their research during the students' scientific conference with the purpose of speeding up their scientific research work in the context of modern requirements for improving the quality of foreign language preparation in the higher educational institutions of Ukraine.

Key words: presentation, report, students' scientific conference, scientific research work, writing speech habits.

Приєднання України до Болонської декларації надає студентам нові можливості щодо міжкультурних академічних обмінів у сфері освіти та науки, дозволяє їм продемонструвати свої здобутки у навчально-пошуковій діяльності. Участь студентів в міжнародних наукових конференціях, презентація результатів їхніх наукових розвідок сприяє ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ, на що орієнтує Програма з англійської мови для професійного спілкування (2005 р.). Зважаючи на посилення ролі навчальної автономії студентів, їхньої академічної мобільності, підвищення значення самостійної роботи з виконання науково-дослідних проектів, актуальним завданням вищої немовної школи України є навчання студентів написання доповідей на науковій конференції і підготовка презентацій своїх виступів англійською мовою. Отже, метою статті є розробка теоретичних положень щодо навчання студентів-економістів писемного мовлення в частині підготовки наукової доповіді англійською мовою та усної презентації свого дослідження під час студентської наукової конференції.

Методику навчання студентів письма іноземною мовою досліджували В. В. Бебих, М. Г. Гец, К. О. Данілова, Т. М. Корж, З. М. Корнева, Г. Ф. Кривчикова, В. П. Свиридчук, Г. С. Скуратівська, О. Б. Тернопольський, О. М. Устищенко, J. W. Gilsdorf, M. J. McCrimmon, F. J. Trimmer, G. N. Vic та багато інших вчених. Дослідники вважають, що вміння іншомовного письма розвиває креативне мислення і аналітичні здібності студентів, збагачує словниковий запас спеціальної термінології та формує ділову писемну компетенцію. Як зазначає В. П. Свиридчук, окрім так званих первинних текстів (листи, твори, повідомлення, тези), студенти повинні вміти писати вторинні тексти на основі першоджерел: перекази, реферати, резюме, наукові повідомлення, доповіді та ін. [2, с. 43]. Власне на проблемі навчання студентів написання доповідей на науковій конференції ми зупинимось детальніше, тому що, як свідчить практика, студенти мають потребу у їх написанні, проте стикаються із труднощами при виконанні такого завдання.

Аналізуючи праці деяких дослідників (L. Blass, S.M. North, S. Ober, F.J. Trimmer, M. Wilson), можемо вважати, що процес підготовки наукової доповіді як особливого виду інтелектуальної навчальної діяльності проходить через п'ять етапів: 1) планування; 2) складання чорнового варіанту; 3) перегляд і переробка (корекція) змісту написаного, вивірення стилю письма; 4) підготовка остаточного варіанту тексту, форматування його складових частин; 5) редагування і правка. На етапі планування студенти визначаються з предметом свого дослідження і обґрунтовують його актуальність, складають план майбутньої доповіді, формулюють мету і ставлять завдання для її реалізації. Далі студентам необхідно знайти та прочитати релевантну літературу, опрацювати інформацію в мережі Інтернет, зібрати і проаналізувати статистичні дані, інтерпретувати результати спостережень, опитувань, експериментів, узагальнити власний досвід. На наступному етапі проходить написання чорнового варіанту тексту, відбувається систематизація зібраної інформації та формулюються попередні положення, які ляжуть в основу дослідження. На третьому етапі реалізації письмової доповіді відбувається ретельний аналіз та корекція викладеного у чорновому варіанті матеріалу, проходить уточнення фактологічної інформації, перевіряється дотримання наукового стилю викладу свого дослідження. Передостанній етап написання доповіді має на меті складання всіх частин тексту у єдине ціле, щоб досягти логічної та стилістичної завершеності. На завершальному етапі редагування і правки доповіді студенти повинні зосередитись на корегуванні технічних помилок, на виправленні окремих неточностей, на вивірненні цитат і відповідності посилань, на виборі доцільних способів оформлення роботи. Для вичитки остаточного варіанта доповіді варто залучити сторонніх осіб, які можуть критично оцінити створений текст, зазирнути його ймовірні вади і неточності, запропонувати свої ідеї щодо покращення змісту і форми цього писемного продукту. Така інтерактивна діяльність може якісно покращити текст, зробити його більш чітким, змістовним, логічним і послідовним.

Структурно доповідь складається із вступу, основної частини та висновків. Вступна частина містить обґрунтування проблеми, вказує на методологію збору й обробки інформації, орієнтує читача на очікувані результати

дослідження. Образно кажучи, вступ до доповіді подає тло, на якому буде базуватися сама доповідь [7, с. 391]. Основна частина доповіді, яка може складатися з двох і більше розділів, містить логічний виклад головних ідей і гіпотез, підтверджених результатами “вторинних” і “первинних” [6, с. 131] досліджень. В цій частині аналізується інформація з першоджерел, використовуються засоби візуалізації у формі таблиць, діаграм тощо. У висновках підсумовуються результати дослідження, дається оцінка роботи, пропонуються рекомендації. Завершує доповідь список використаної літератури, який має бути оформлений згідно встановлених стандартів.

Написання наукових доповідей англійською мовою у відповідності до зазначених вище положень повинно, на нашу думку, позитивно вплинути на формування загальнонаукового світогляду студентів і їхньої професійної ерудиції, дозволить їм накопичити певний багаж знань зі спеціальності, задовільнить пізнавальні інтереси і відповідатиме їхнім потребам у плані іншомовної підготовки до міжкультурної ділової комунікації [4].

Написані студентами доповіді презентуються під час виступів на студентських наукових конференціях, тому так звані презентаційні вміння є важливими для молодих науковців. Методику навчання студентів усних презентацій досліджували Ю. С. Авсюкевич, Н. Л. Драб, N. Brieger, J. Comfort, M. Ellis, L. Gurak, P. J. Hager, N. O'Driscoll та ін. За визначенням Н.Л. Драб, усною презентацією вважається підготовлене, професійно спрямоване монологічне висловлювання, яке базується на результатах аналітичного дослідження певної проблеми, має чітке логіко-композиційне оформлення і націлене на інформування, мотивування, або переконання певної аудиторії [1]. Для проведення ефективної презентації доповідач повинен вміти проаналізувати аудиторію слухачів і бути здатним знайти психологічний контакт з кожним учасником конференції, відчутти реакцію слухачів на розуміння і сприймання інформації, яка доповідається, підготуватися до позитивної і можливої негативної оцінки самого матеріалу і/або його усної презентації [5, с. 47]. Якщо доповідь є результатом виконання групового проекту, то в процесі підготовки і під час презентації кожен учасник такої групи має виконувати свою роль. Наприклад, якщо один-два студенти виступають з доповіддю, то інші можуть бути відповідальними за підготовку наочних засобів, за технічний стан обладнання у випадку використання комп'ютерної програми PowerPoint, за розповсюдження серед учасників конференції роздаткових матеріалів, за організацію і збір запитань до доповідача тощо. Так можна реалізувати принцип кооперативного навчання в рамках діяльнісного підходу до організації навчальної діяльності.

Власне презентація наукової доповіді повинна мати чітку структуру і проходити згідно певного порядку [3, с. 87]. У вступній частині доповідач має привітатися з аудиторією, оголосити тему доповіді, коротко описати її головні частини, пояснити правила подачі запитань. В основній частині презентації аналізуються результати дослідження, акцентуються основні положення, узагальнюються факти, аргументуються висновки. В заключній частині виступу доповідач підсумовує сказане, виділяє ключові моменти, дякує присутнім за увагу і переходить до відповідей на запитання, якщо такі будуть. Як засвідчує практика, під час презентації наукової доповіді студенти набувають вмінь аналітичного та критичного мислення, збагачують свої предметні знання з фаху, вчать культурі дискутування (задавати запитання і адекватно на них відповідати, правильно перебивати співрозмовника і доповнювати сказане, погоджуватись і заперечувати, підтримати розмову і вчасно її закінчити), удосконалюють іншомовні мовленнєві навички і розвивають вміння ділового спілкування. Разом з активізацією в усному мовленні іншомовного матеріалу (зокрема, термінологічної лексики) студенти формують свою комунікативну і професійну компетенції, тому презентації повинні зайняти чільне місце в практиці навчання студентів немовних ВНЗ.

Загалом як елементи інтерактивного навчання, підготовка та презентація наукової доповіді під час студентської наукової конференції сприяють активізації науково-дослідної діяльності студентів, забезпечують належний рівень володіння іноземною мовою, слугують засобом для побудови особистісно зорієнтованої парадигми освіти. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці вправ та завдань, які б сприяли навчанню студентів і удосконалювали вміння написання наукових доповідей та усних презентацій результатів своїх досліджень.

Література:

1. Драб Н. Л. Навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації) німецькою мовою : Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н. Л. Драб; Київський нац. лінгвіст. ун-т. – К., 2005. – 21 с.
2. Свиридчук В. П. Навчання писемного мовлення студентів-філологів за допомогою інтерактивних вправ в Інтернеті (на матеріалах німецької мови) / В. П. Свиридчук // Іноземні мови. – 2009. – № 1. – С. 43-47.
3. Семенчук Ю. О. Інтерактивна технологія навчання студентів усних презентацій / Ю.О. Семенчук // Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації : Матеріали наук. – практ. конф., Східноукраїнський нац. ун-т імені В. Даля, 2-3 червня 2010 р. – Луганськ : СУНУ, 2010. – С. 86-88.
4. Семенчук Ю. О. Розвиток умінь міжкультурного спілкування у майбутніх економістів / Ю. О. Семенчук // Іноземні мови. – 2011. – № 3. – С. 32-37.
5. Gurak, L. J. Oral Presentations for Technical Communication / Laura J. Gurak. – Boston : Allyn and Bacon, 2000. – 263 p.
6. Vic, G. N. Business Communication / Gretchen N. Vic, and Jeannette W. Gilsdorf. – Burr Ridge, IL : Business One Irwin, 1994. – 613 p.
7. Wayne, S. F. Communicating in Business / Stanford F. Wayne, and David P. Dauwalder. – Burr Ridge, IL : Irwin, 1994. – 669 p.